

Tomasz Pudłocki, *Ekiert Tekla* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, pod red. Ewy Grin-Piszczek, Tomasza Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2016 s. 54-57

EKIERT TEKLA. 28 VIII 1870 Nowe Miasto k. Dobromila – 28 IX 1945 Przemysł. Nauczycielka, malarzka, animatorka kultury, działaczka społeczna.

Córka Bartłomieja Juliana i Anny Julii z d. Jastrzębskiej. Pochodziła z licznej rodziny: miała czterech braci (Antoniego, Franciszka, Alojzego, Ludwika) oraz dwie siostry (Marię, również nauczycielką i Sabinę zamężną Jankowską).

Uczęszczała do c.k. Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego w Przemysłu, w którym zdała maturę seminaryjną 27 VI 1890. Była praktykantką w szkole powszechnej w Baligrodzie w okresie 4 X 1890 do 31 VIII 1891, po czym przeniesiono ją jako nauczycielkę do szkoły wydziałowej im. św. Jadwigi w Przemysłu, gdzie pracowała do 5 XI 1906 r. W tym samym czasie podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe: 22 XI 1892 uzyskała patent na nauczycielkę szkół powszechnych przed c.k. Komisją Egzaminacyjną w Przemysłu, a 15 X 1896 na nauczycielkę szkół wydziałowych III grupy. 16 XI 1906 przeniesiona została do szkoły wydziałowej żeńskiej im. Grzegorza Piramowicza, gdzie pracowała przez kolejne lata. 1 IX 1918 przeniesiono ją do 3-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej im. Franciszka Józefa w Przemysłu na Garbarzach, a po roku zatrudniono ją w Seminarium Nauczycielskim Żeńskim. Pracowała tam do przejścia na emeryturę w 1930 r. Była członkinią komitetu organizacyjnego zjazdu uczennic i nauczycieli tegoż Seminarium, który odbył się 25 VI 1936.

Czas wolny poświęcała malowaniu, tworząc nie tylko w Przemyślu, ale i wyjeżdżając na wieś (m.in. do Śnietnicy koło Gorlic). W sierpniu 1908 r. była w Wiedniu. Nic nie wiadomo o tym, by odebrała jakieś profesjonalne wykształcenie malarskie. W marcu 1907 r. wystawiała z siostrą Sabiną i jej mężem Stanisławem Jankowskim na wystawie Koła Pań Towarzystwa Szkoły Ludowej [TSL] w Przemyślu. W kwietniu 1909 i maju 1911 r. brała udział w zbiorowej wystawie malarzy przemyskich, organizowanych przez TSL im. H. Sienkiewicza w Przemyślu. W grudniu 1916 r. uczestniczyła w zbiorowej wystawie malarzy przemyskich, którą 21 tm. organizował jej szwagier, Stanisław Jankowski. Tak napisano o jej malarstwie:

„P[anna] Ekiertówna wystąpiła z cyklem cudnych kwiatów: dziwnie subtelne, plastyczne, śliczne w kolorystyce, przykuwają oczy wszystkich i faktycznie trudno zdecydować co piękniejsze, wąż prymula czy puszyste astry, purpurowa pelargonja czy pełne życia lewkonie”.

Niewiele jej prac przetrwało. W zbiorach rodzinnych zachował się piękny, duży obraz olejny przedstawiający zagajnik brzoźowy.

Poza malowaniem i pracą zawodową, Tekla realizowała się w pracy społecznej. W 1904 r. była współzałożycielką Związku Młodzieży Polskiej „Znicz”, do którego zarządu została wybrana 8 I 1905. W 1907 r. uczestniczyła w organizowaniu Stowarzyszenia Samopomocy Nauczycielek w Przemyślu, a w 1909 r. weszła w skład jego zarządu. Pracowała też w Kole Pań Towarzystwa Szkoły Ludowej, również, od 8 IX 1907, angażując się w prace zarządu. Ponadto 16 VI

1914 brała udział w zebraniu inauguracyjnym w Przemysłu działalność Organizacji Kobiet Polskich.

Pierwsze lata I wojny światowej spędziła w Przemysłu. Z końcem maja 1916 r. wyjechała do Szwajcarii do Berna. Tam przebywała do początku lipca 1916 r. Z początkiem lipca 1916 r. powróciły do Przemysłu.

Ekiertówna była bardzo zaangażowana w prace społeczne również po I wojnie światowej. Należała do Organizacji Polskiej miasta Przemysłu, pełniąc w niej obowiązki bibliotekarki. Ponadto była zastępczynią skarbnika Wydziału Zjednoczenia Towarzystw Polskich, od 1918 r. członkiem zarządu, a od 19 XII 1919 jako sekretarz. W 1918 r. przystąpiła do Stowarzyszenia Opieki nad Młodzieżą. Była też członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk od ok. 1913 r. oraz Polskiego Towarzystwa Higienicznego. Od 1919 r. pełniła funkcję sekretarza Koła Politycznego Polek. Była jedną z organizatorek wiecu politycznego kobiet, który odbył się 7 IV 1921; żądano wówczas od rządu, aby „szczególną opieką otoczył żywioł polski we wschodniej Małopolsce i ochotnie czynił zadość uzasadnianym prośbom”, a od władz miejskich i rodziców większej opieki nad młodzieżą, która „zbyt ochotczo uczęszczała na demoralizujące przedstawienia w kinach”. 24 IV 1921 na zebraniu organizacji (której przy okazji zmieniono nazwę na Koło Polek) ponownie wybrano ją do prezydium Zarządu. Z ramienia Koła zbierała latem 1921 r. datki na nagrobek Ireny Benschówny, który ostatecznie został wybudowany staraniem Związku Polek.

Angażowała się też w prace charytatywne: w lipcu 1919 r. złożyła dary w naturze na rzecz rannych żołnierzy, którymi opiekował się Związek Polek; w stycz-

niu 1920 r. złożyła na ten sam cel 100 koron; w marcu 1920 r. ofiarowała dla Towarzystwa Opieki nad Młodzieżą w Przemyślu obraz przedstawiający bukiet dali (11 t.m. obraz został wylosowany podczas loterii dla schroniska dla opuszczonych chłopców pw. św. Józefa).

W 1939 r. kandydowała do Rady Miejskiej, ale bez powodzenia.

II wojnę światową spędziła w Przemyślu, gdzie zmarła 28 IX 1945. Pochowana została w grobowcu rodzinnym na cmentarzu głównym. Nie założyła rodziny.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Państwowe w Przemyślu, I Państwowe Seminarium Nauczycielskie Żeńskie w Przemyślu, sygn. 23, s. 184–187, 553, ibidem, sygn. 24, s. 56, 153; ibidem, Związek Młodzieży Polskiej „Znicz”, sygn. 3–4; ibidem, Akta miasta Przemyśla, sygn. 2172; Archiwum domowe Barbary i Tomasza Sobol-Pich; *Sprawozdanie Towarzystwa Młodzieży Polskiej „Znicz” w Przemyślu za rok administracyjny 1905*, Lwów 1906, s. 3–4, 19; *Sprawozdanie Czytelni Robotniczej im. M. Lelewela Borelowskiego Towarzystwa Młodzieży Polskiej w Przemyślu za rok administracyjny 1907*, Przemyśl 1908, s. 4, 12; ibidem za 1908, Przemyśl 1909, s. 2, 8; *Sprawozdanie z działalności Zjednoczenia Towarzystw Polskich w Przemyślu za czas od 16 listopada 1915 do 31 grudnia 1916 wraz z dodaniem tabelarycznego wykazu działalności Towarzystw do Zjednoczenia należących*, Przemyśl 1917, s. 3, 9–19, 13; *Sprawozdanie z działalności Zjednoczenia Towarzystw Polskich w Przemyślu i Towarzystw należących do Zjednoczenia za rok 1917 i 1918 oraz Organizacji Polskiej miasta Przemyśla za rok 1918*, Przemyśl 1919, s. 3, 13, 46, 61; *Spis nauczycieli szkół wyższych, średnich, zawodowych, seminariów nauczycielskich oraz wykaz zakładów naukowych i władz szkolnych*, R. 2, zestawił Z. Zagórowski, Warszawa–Lwów 1926, s. 371;

Jednodniówka z okazji zjazdu uczennic i nauczycieli Państwowego I Prywatnego Seminarium Nauczycielskiego Żeńsk[iego] w Przemyśle dnia 25 czerwca 1936 r., Przemyśl 1936, s. 18, 20, 26.

„Echo Przemyskie” 1913, nr 49, s. 3; ibidem 1916 nr 100, s. 4; ibidem nr 105, s. 3; ibidem 1917 nr 105, s. 4–5; „Ziemia Przemyska” 1919 nr 154, s. 2; ibidem nr 181, s. 2; ibidem 1920 nr 1, s. 3; ibidem nr 3, s. 3; ibidem nr 17, s. 3; ibidem 1921 nr 17, s. 3; ibidem nr 18, s. 2; ibidem nr 27, s. 4; ibidem 1923 nr 1, s. 2.

Opracowania: Z. Budzyński, J. Kamińska-Kwak, *Ponad podziałami. Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyśle w latach 1909–2009*, Przemyśl 2009, s. 235; T. Pudłocki, *Iskra światła czy kopcąca pochodnia? Inteligencja w Przemyśle w latach 1867–1939*, Kraków 2009; idem, *Tekla Ekiert – nauczycielka, malarka, społeczniczka*, „Nasz Przemyśl”, 2011, nr 10, s. 42.